

DECIZIE

13 august 2014

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Svetlana Novac
Tatiana Vieru, Oleg Sternioală
Ala Cobăneanu, Ion Corolevschi

examinînd recursul declarat de către Casa Națională de Asigurări Sociale,
în pricina civilă la cererea de chemare în judecată formulată de către
Moscovoi Alexandru împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la
recalcularea pensiei,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 13 mai 2014, prin care a fost
respins apelul declarat de către Casa Națională de Asigurări Sociale, fiind
menținută hotărîrea Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău din 28 ianuarie 2014,
prin care acțiunea a fost admisă integral,

c o n s t a ț ă:

La data de 24 octombrie 2013, reclamantul Moscovoi Alexandru s-a
adresat în instanța de judecată cu o cerere de chemare în judecată împotriva Casei
Naționale de Asigurări Sociale cu privire la recalcularea pensiei.

În motivarea acțiunii, reclamantul Moscovoi Alexandru a indicat că în
perioada 22 septembrie 1972 – 22 septembrie 1973, precum și în perioada 12
martie 1976 – 10 martie 1978 s-a aflat la tratament forțat de alcoolism în instituția
curativă-profilactică nr. 1 din orașul Rezina, iar cînd s-a pensionat, acest termen
nu i-a fost inclus în stagiul general de cotizare, deși, în acea perioadă era în
vigoare Decretul Sovietului Suprem al Moldovei Socialiste nr. 848-VI din 07
iulie 1966, care stabilea modul de tratament în instituția curativo-profilactică și
includerea acestei perioade în stagiul de cotizare.

Reclamantul a mai menționat că tratamentul în instituția sus-menționată
include și munca activă rambursabilă, iar din salariu se efectuau reținerile bănești
în temeiul legislației la acel moment. Potrivit pct. 22 din Regulamentul cu privire
la calcularea pensiei, aprobat prin Hotărîrea Guvernului RM nr. 417 din 03 mai
2000, tratamentul include și informațiile despre perioadele de lucru, suficient
pentru calcularea stagiului de cotizare.

Reclamantul s-a adresat către pîrîta cu o cerere, solicitînd includerea în stagiul de cotizare perioada aflării în instituția curativo-profilactică, însă aceasta a fost respinsă prin răspunsul nr. V-M-1644/13 din 17 octombrie 2013, fapt care l-a determinat pe reclamant să se adreseze în judecată cu acțiunea în cauză.

Reclamantul Moscovoi Alexandru a solicitat obligarea pîrîtei Casa Națională de Asigurări Sociale de a include în stagiul de cotizare perioada aflării intimatului în instituția curativo-profilactică conform certificatului anexat nr. 2/M-1974/13 din 06 septembrie 2013, precum și recalcularea pensiei reieșind din noul calcul al stagiului.

Prin hotărîrea Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău din 28 ianuarie 2014 acțiunea a fost admisă integral.

S-a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale de a include în stagiul de cotizare al lui Moscovoi Alexandru, cu recalcularea pensiei pentru perioada aflării în instituția curativ-profilactică nr. 1 Rezina de la 22 septembrie 1972 pînă la 22 septembrie 1973 și perioada de la 12 martie 1976 pînă la 10 martie 1978, în total 3 ani, confirmată prin certificatul nr. 2/M-1974/13 din 06 septembrie 2013, eliberat de Departamentul Instituțiilor Penitenciare.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 13 mai 2014 a fost respins apelul declarat de către Casa Națională de Asigurări Sociale, fiind menținută hotărîrea Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău din 28 ianuarie 2014.

În dezacord cu decizia sus-enunțată, recurenta Casa Națională de Asigurări Sociale, la data de 02 iunie 2014, în termen legal a declarat recurs, solicitînd admiterea acestuia, casarea integrală a deciziei instanței de apel și a hotărîrii primei instanțe, cu emiterea unei noi hotărîri privind respingerea acțiunii, ca fiind neîntemeiată.

În motivarea amplă a recursului, recurenta a invocat în esență că nu au fost dovedite circumstanțele considerate de instanțele de judecată ca fiind stabilite, în consecință, fiind aplicate eronat normele de drept material, manifestată prin interpretarea eronată a legii.

În acest context, a invocat că instanțele de judecată ierarhic inferioare, în mod eronat au concluzionat în favoarea catalogării perioadelor aflării intimatului Moscovoi Alexandru în instituția curativ-profilactică și anume de la 22 septembrie 1972 pînă la 22 septembrie 1973 și de la 12 martie 1976 pînă la 10 martie 1978, ca fiind perioade necontributive care intră în stagiul de cotizare. Or, intimatul nu a prezentat nici un document veridic care ar confirma că în perioadele respective a fost salarizat și achitate impozitele necesare din salariul respectiv. Astfel, în stagiul de cotizare, ca perioade necontributive, intră doar acele perioade prevăzute exhaustiv la art. 5 și 50 din Legea privind pensiile de asigurări sociale de stat.

Totodată, recurenta a mai menționat că perioada de aflare în instituțiile de acest gen pot fi incluse în stagiul de muncă total, doar atunci cînd persoana a muncit în instituția respectivă și a fost salarizată. Or, faptul aflării în instituția medico-curativă nu înseamnă automat că persoana deținută a și muncit.

În conformitate cu art. 444 CPC, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul neîntemeiat și care urmează a fi respins, cu menținerea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. a) CPC, instanța de recurs, după ce judecă recursul este în drept să respingă recursul și să mențină decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe.

Verificând argumentele recursului, coroborate circumstanțelor de drept pe care este întemeiată decizia instanței de apel, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată că, instanța de apel a dat apreciere corectă pretențiilor deduse judecătii, circumstanțelor de fapt stabilite, în rezultat, în mod legal și întemeiat, a menținut hotărârea primei instanțe.

Actele cauzei denotă că intimatul Moscovoi Alexandru s-a adresat în instanța de judecată cu o acțiune civilă împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, prin care a solicitat obligarea recurente Casa Națională de Asigurări Sociale de a include în stagiul de cotizare perioada aflării intimatului în instituția curativo-profilactică, precum și recalcularea pensiei reieșind din noul calcul al stagiului.

Prin hotărârea primei instanțe acțiunea a fost admisă integral.

În motivarea concluziei formulate, s-a reținut că perioada aflării intimatului în instituția curativ-profilactică se consideră perioadă necontributivă și cade sub incidența pct. 3 alin. (3) al Regulamentului cu privire la modul de calculare și confirmare a stagiului de cotizare pentru stabilirea pensiei, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 417 din 03 mai 2000.

Atît Ucazul Prezidiului Sovietului Suprem RSSM „Cu privire la tratamentul medical forțat și reeducarea prin muncă a bețivilor cu rea voință / alcoolicii), aprobat prin Legea RSSM nr. 991-VI din 29 decembrie 1966 cît și Legea nr. 487 din 07 februarie 1991 cu privire la reabilitarea socială a bolnavilor de alcoolism cronic, de narcomanie sau de toxicomanie expres au prevăzut că se include în stagiul general de muncă termenul aflării bolnavului de alcoolism cronic în instituția de reabilitare socială, fără a se face referire la munca prestată de acesta, or munca în instituția curativă era ca o măsură obligatorie de reabilitare a bolnavului în rînd cu tratamentul medicamentos.

Aceeași soluție a fost reținută și de instanța de apel.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră legală și întemeiată soluția instanțelor de judecată, rezultată din justa interpretare și aplicare a normelor de drept material.

Astfel, analizînd circumstanțele faptice ale cauzei și actele anexate la materialele dosarului, instanța de recurs a reținut că începînd cu data de 20 februarie 2013, intimatul Moscovoi Alexandru beneficiază de pensie pentru limită de vîrstă, cuantumul pensiei, fiind calculat în baza coeficientului individual al salariului - 1,14658, stabilit pentru perioada de 60 de luni consecutive din ultimii 15 ani de activitate, din salariu asigurat de 267,92 lei, luînd în considerație stagiul

de cotizare realizat de 28 ani 05 luni, fiindu-i stabilită o pensie în cuantum de 686,97 lei, (f.d.5-6, 8).

De către instanțele de judecată ierarhic inferioare s-a constatat cu certitudine că în temeiul hotărârilor Judecătoriei raionului Frunze (la moment sectorul Buiucani) Chișinău din 21 septembrie 1972 și din 02 martie 1976, intimatul Moscovoii Alexandru s-a tratat în instituția curativă-profilactică nr. 1 din orașul Rezina în perioada 22 septembrie 1972 – 22 septembrie 1973, precum și în perioada 12 martie 1976 – 10 martie 1978, fapt confirmat prin certificatul nr. 2/M-1974/13 din 06 septembrie 2013, eliberat de Departamentul Instituțiilor Penitenciare, (f.d.7).

Materialele pricinii atestă că la data de 18 septembrie 2013, intimatul Moscovoii Alexandru s-a adresat către Casa Națională de Asigurări Sociale cu o cerere, prin care a solicitat includerea în stagiul de cotizare timpul aflării lui în instituția curativă-profilactică nr. 1 din orașul Rezina în perioada 22 septembrie 1972 – 22 septembrie 1973, precum și în perioada 12 martie 1976 – 10 martie 1978, în total 3 ani, (f.d.12).

Iar, prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. V-M-1644/13 din 17 octombrie 2013, solicitarea intimatului Moscovoii Alexandru a fost respinsă. Drept motiv s-a indicat faptul că perioadele respective nu au fost confirmate prin prezentarea extraselor de ordine, certificate de salariu, alte acte confirmative precum că dînsul a desfășurat activitate și a fost salarizat, (f.d.5-6).

În conformitate cu prevederile art. 1 alin. (2) din Legea contenciosului administrativ nr. 793 din 10 februarie 2000, orice persoană care se consideră vătămată într-un drept al său, recunoscut de lege, de către o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, se poate adresa instanței de contencios administrativ competente pentru a obține anularea actului, recunoașterea dreptului pretins și repararea pagubei ce i-a fost cauzată.

Iar, în baza dispoziției art. 3 alin. (1) lit. a) din aceeași Lege, obiect al acțiunii în contenciosul administrativ îl constituie actele administrative, cu caracter normativ și individual, prin care este vătămat un drept recunoscut de lege al unei persoane, inclusiv al unui terț, emise de autoritățile publice și autoritățile asimilate acestora în sensul prezentei legi.

Conform art. 33 alin. (1) lit. a) din Legea privind pensiile de asigurări sociale de stat nr. 156 din 14 octombrie 1998, reexaminarea drepturilor la pensie se efectuează în cazul: apariției unor circumstanțe noi referitoare la stagiul de cotizare, venitul asigurat, ce au avut loc pînă la acordarea drepturilor la pensie.

Iar, prevederile de la art. 40 din aceeași Lege, statuează precum că decizia privind stabilirea dreptului la pensie sau respingerea cererii de pensionare, privind reținerile din pensie sau încasarea sumelor plătite în plus poate fi contestată la Casa Națională de Asigurări Sociale.

În caz de dezacord cu decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale, aceasta poate fi atacată în instanța de contencios administrativ competentă.

Conform dispoziției art. 2 din Legea privind pensiile de asigurări sociale de stat nr. 156 din 14 octombrie 1998, dreptul la pensie îl au asigurații domiciliați în

Republica Moldova, precum și persoanele care, la data stabilirii pensiei, nu au calitatea de asigurat, dar îndeplinesc condițiile prevăzute de prezenta lege. El se exercită, în condițiile legii, prin sistemul public de asigurări contra riscurilor sociale reprezentate de pierderea capacității de muncă (datorită vârstei înaintate, invalidității) sau de pierderea susținătorului.

În conformitate cu art. 14 și 15 alin. (1) din aceeași Lege, dreptul la pensie pentru limită de vârstă se acordă dacă sînt îndeplinite cumulativ condițiile prevăzute la art. 41 și 42.

Pensia integrală pentru limită de vârstă se stabilește la împlinirea vîrștelor prevăzute la art. 41, cu condiția realizării unui stagiului de cotizare prevăzut la art. 42.

Iar, în baza prevederilor art. art. 41 și 42 din Legea privind pensiile de asigurări sociale de stat nr. 156 din 14 octombrie 1998, bărbații își realizează dreptul la pensie la vîrșta de 62 ani, stagiul de cotizare necesar fiind de 31 ani (în perioada de la 01 iulie 2012 – 01 iulie 2013).

Totodată, dispoziția art. 53 alin. (1) din aceeași Lege statuează precum că pensia pentru limită de vîrșta se determină prin cumularea drepturilor la pensie din perioada anterioară și cea ulterioară intrării în vigoare a prezentei legi.

Potrivit prevederilor art. 5 din Legea privind pensiile de asigurări sociale de stat nr. 156 din 14 octombrie 1998, în sistemul public, stagiul de cotizare însumează toate perioadele contributive.

Perioadele necontributive ale asiguratului asimilate stagiului de cotizare sînt: a) perioada de îndeplinire a serviciului militar în termen sau cu termen redus; a1) perioada de îndeplinire a serviciului militar prin contract sau a altui serviciu asimilat acestuia, dacă nu este posibilă stabilirea pensiei în condițiile Legii asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr.1544-XII din 23 iunie 1993; b) perioada de îngrijire a unui copil pînă la vîrșta de 3 ani de către unul din părinți sau de tutore în caz de deces al ambilor părinți; c) perioada în care asiguratul a beneficiat de indemnizație pentru incapacitate temporară de muncă, de ajutor de șomaj, de alocație pentru integrare sau reintegrare profesională.

Conform pct.pct.1-3 al Regulamentului cu privire la modul de calculare și confirmare a stagiului de cotizare pentru stabilirea pensiei, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 417 din 03 mai 2000, stagiul de cotizare reprezintă însumarea perioadelor de activitate în care au fost plătite contribuțiile de asigurări sociale la fondul de pensii. Realizarea stagiului de cotizare constituie o condiție necesară a stabilirii pensiilor pentru limită de vîrșta, de invaliditate, de urmaș, în conformitate cu Legea privind pensiile.

Stagiul de cotizare pentru stabilirea pensiei include perioade contributive și perioade necontributive.

Perioadele contributive includ activitățile la desfășurarea cărora persoana este supusă asigurărilor sociale.

Se consideră necontributive perioadele, în care persoana nu este supusă asigurărilor sociale, dar în temeiul legii ele se includ în stagiul de cotizare

(serviciul militar, studiile în instituțiile de învățământ universitar, îngrijirea unui invalid de gradul I, îngrijirea unui copil până la vârsta de 3 ani etc.).

Iar, potrivit pct.pct. 20-22 din Regulamentul cu privire la modul de calculare și confirmare a stagiului de cotizare pentru stabilirea pensiei, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 417 din 03 mai 2000, stagiul de cotizare se stabilește în baza documentelor eliberate de la locul de muncă, serviciu, studii sau altei activități, care se includ în stagiul de cotizare, sau a documentelor eliberate de organizațiile ierarhic superioare, precum și de instituțiile de arhivă.

Stagiul de cotizare, realizat înainte de intrarea în vigoare a Legii privind pensiile și până la introducerea evidenței individuale de asigurări sociale, se confirmă prin carnetul de muncă sau pe baza altor documente, eliberate în modul stabilit. După introducerea evidenței individuale de asigurări sociale stagiul de cotizare se determină în baza datelor din codul personal, gestionat în conformitate cu Legea privind sistemul public de asigurări sociale.

Actul de bază care confirmă stagiul de cotizare, prevăzut la pct. 21 alineatul întâi, este carnetul de muncă. În lipsa carnetului de muncă sau în cazurile în care carnetul de muncă include înscrieri incorecte și imprecise sau în care lipsesc înscrierile respective despre anumite perioade de activitate, pentru confirmarea stagiului se iau în considerare adeverințele, extrasele din ordine, conturile personale, statele de salarii, legitimații, referințe, contractele și acordurile de muncă în scris avînd note referitoare la realizarea acestora, foile matricole și listele-formular, carnetele de membru al artelurilor cooperatiste de producție și alte documente ce conțin informații referitoare la perioada de muncă. Totodată, în baza pct. 5 al Ucazului Prezidiului Sovietului Suprem RSSM „Cu privire la tratamentul medical forțat și reeducarea prin muncă a bețivilor cu rea voință/alcoolicilor), aprobat prin Legea RSSM nr. 991 din 29 decembrie 1966 (în vigoare la momentul aflării lui Moscovoi Alexandru în instituția curativ-profilactică), timpul aflării în instituția curativ-profilactică se include în vechimea de muncă neîntreruptă totală.

Aceleași reglementări conțin și prevederile de la art. 3 alin. (3) din Legea cu privire la reabilitarea socială a bolnavilor de alcoolism cronic, de narcomanie sau de toxicomanie nr. 487 din 07 februarie 1991, abrogată la data de 14 martie 2002, potrivit căreia, trimiterea bolnavilor în instituțiile de reabilitare socială ale sistemului penitenciar este o măsură medicală și de constrîngere administrativă, ce se aplică în scopul educației prin muncă și tratamentului benevol al persoanelor ce suferă de alcoolism, de narcomanie sau de toxicomanie, în scopul preîntîmpinării infracțiunilor din partea acestor persoane și al educației lor în spiritul respectării legilor.

Iar, timpul aflării la tratament obligatoriu de alcoolism cronic, de narcomanie sau de toxicomanie în instituțiile narcologice ale organelor de ocrotire a sănătății, precum și la educație prin muncă și tratament benevol în instituțiile de reabilitare socială ale sistemului penitenciar nu duce la întreruperea vechimii în muncă și se include în vechimea de muncă neîntreruptă totală și specială.

Avînd în vedere circumstanțele esențiale ale pricinii în raport cu normele legale sus-indicate, instanța de recurs reține ca fiind întemeiată concluzia instanțelor de judecată ierarhic inferioare privind atribuirea perioadei aflării intimatului în instituția curativ-profilactică la categoria celei necontributive, această din urmă perioadă, fiind pasibilă de a confirma stagiul de cotizare pentru stabilirea pensiei.

Or, materialele dosarului atestă cu certitudine aflarea intimatului Moscovoi Alexandru la tratament în instituția curativă-profilactică în perioada 22 septembrie 1972 – 22 septembrie 1973, precum și în perioada 12 martie 1976 – 10 martie 1978.

Totodată, în acest context, sînt relevante prevederile art. 6 Cod civil, care statuează precum că legea civilă nu are caracter retroactiv. Ea nu modifică și nici nu suprimă condițiile de constituire a unei situații juridice constituite anterior, nici condițiile de stingere a unei situații juridice stinse anterior. De asemenea, legea nouă nu modifică și nu desființează efectele deja produse ale unei situații juridice stinse sau în curs de realizare.

Legea nouă este aplicabilă situațiilor juridice în curs de realizare la data intrării sale în vigoare.

De la data intrării în vigoare a legii noi, efectele legii vechi încetează, cu excepția cazurilor în care legea nouă prevede altfel.

În cazul situațiilor juridice contractuale în curs de realizare la data intrării în vigoare a legii noi, legea veche va continua să guverneze natura și întinderea drepturilor și obligațiilor părților, precum și orice alte efecte contractuale, dacă legea nouă nu prevede altfel.

În situațiile prevăzute la alin. (4), dispozițiile legii noi se aplică modalităților de exercitare a drepturilor sau de executare a obligațiilor, precum și de înstrăinare, preluare, transformare sau de stingere a acestora. De asemenea, dacă legea nouă nu prevede altfel, clauzele unui act juridic încheiat anterior intrării în vigoare a legii noi contrare dispozițiilor ei imperative sînt, de la această dată, lipsite de orice efect juridic.

Prin urmare, instanța de recurs conchide în favoarea aplicării la cazul dedus judecății a prevederilor legale sus-indicate privind tratamentul medical forțat și reeducarea prin muncă a bețivilor cu rea voință/alcoolicilor, care erau în vigoare la momentul aflării intimatului Moscovoi Alexandru în instituția curativă-profilactică nr. 1 din orașul Rezina. Or, acestea reglementau în mod expres că timpul aflării în instituția curativ-profilactică se include în vechimea de muncă neîntreruptă totală.

Mai mult decît atît, prin faptul de a nu reglementa exhaustiv perioadele necontributive în Regulamentul cu privire la modul de calculare și confirmare a stagiului de cotizare pentru stabilirea pensiei, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 417 din 03 mai 2000, de fapt, nu s-a interzis atribuirea perioadei aflării intimatului în instituția curativ-profilactică la categoria celei necontributive, care se include în stagiul de cotizare pentru stabilirea pensiei.

Respectiv, sînt neîntemeiate și argumentele recurenteii privind includerea în stagiul de muncă total a perioadei de aflare în instituțiile curativ-profilactice doar în cazul în care persoana a muncit în instituția respectivă și a fost salarizată.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție apreciază ca fiind justă concluzia instanțelor de judecată ierarhic inferioare privind obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale de a include în stagiul de cotizare al lui Moscovoi Alexandru, perioada aflării acestuia din urmă în instituția curativ-profilactică, cu recalcularea pensiei.

Or, conform art. 25 alin. (1) lit. b) din Legea contenciosului administrativ nr. 793 din 10 februarie 2000, judecînd acțiunea, instanța de contencios administrativ adoptă una din următoarele hotărîri: obligă pîrîtul să emită actul administrativ cerut de reclamant.

Astfel, din considerentele menționate și avînd în vedere faptul că, decizia instanței de apel și hotărîrea primei instanțe sînt întemeiate și legale, iar argumentele invocate de către recurentă sînt neîntemeiate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursul și a menține decizia instanței de apel și hotărîrea primei instanțe.

În conformitate cu art.art. 444, 445 alin. (1) lit. a), 445 alin. (3) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e:

Se respinge recursul declarat de către Casa Națională de Asigurări Sociale.

Se menține decizia Curții de Apel Chișinău din 13 mai 2014 și hotărîrea Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău din 28 ianuarie 2014, adoptate în pricina civilă la cererea de chemare în judecată formulată de către Moscovoi Alexandru împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la recalcularea pensiei.

Decizia este irevocabilă din momentul emiterii.

Președintele ședinței,

Judecătorul

Judecătorii

Svetlana Novac

Tatiana Vieru

Oleg Sternioală

Ala Cobăneanu

Ion Corolevschi